

Електронна форма правочину

Микита Полатайко

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена **за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку.**

Використання при вчиненні правочинів факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного, електронного або іншого копіювання, електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису **допускається** у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або **за письмовою згодою сторін**, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів.

Ст. 207 ЦК України

Використання при вчиненні правочинів ... електронного підпису ... допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або **за письмовою згодою сторін ...**

Ст. 207 ЦК України

Типові позиції судів до внесення змін:

Докази попередньої домовленості сторін про використання електронних підписів в матеріалах справи відсутні та сторонами суду не повідомлені.

Згідно п. 2.4.2 договору **заявка вважається належним чином поданою** експедитором з використанням засобів електронного зв'язку при отриманні її агентом з електронної адреси експедитора з доменом "....@xyz.com

Правочин може вчинятися усно або в письмовій **(електронній)** формі.

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в **одному** або кількох документах **(у тому числі електронних)**, у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони.

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку.

Ст. 205, ст. 207 ЦК України

Електронний документ - документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Накладанням **електронного підпису** завершується створення електронного документа.

Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з **електронним підписом** автора **або підписом, прирівняним до власноручного** підпису відповідно до Закону України "Про електронний цифровий підпис".

Статті 5, 6, 7 ЗУ "Про електронні документи та електронний документообіг"

електронний підпис - **дані** в електронній формі, які додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені **для ідентифікації підписувача** цих даних.

електронний цифровий підпис - вид електронного підпису, отриманого за результатом **криптографічного** перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Електронний цифровий підпис за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки) у разі, якщо: ...

Електронний підпис не може бути визнаний недійсним лише через те, що він має електронну форму або не ґрунтується на посиленому сертифікаті ключа.

Статті 1 та 3 ЗУ "Про електронний цифровий підпис"

Цей Закон регулює правові відносини у сфері **електронної комерції** під час вчинення **електронних правочинів**.

електронна комерція - відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час **вчинення правочинів** щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, **здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем**, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру; ...

електронний правочин - дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснена **з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем**;

Якщо відповідно до акта цивільного законодавства або за домовленістю сторін електронний правочин має бути підписаний сторонами, моментом його підписання є використання:

електронного підпису або електронного цифрового підпису відповідно до Закону України "Про електронний цифровий підпис", за умови використання засобу електронного цифрового підпису усіма сторонами електронного правочину;

електронного підпису одноразовим ідентифікатором, визначеним цим Законом;

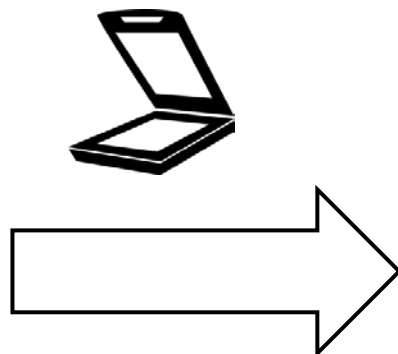
аналога власноручного підпису (факсимільного відтворення підпису за допомогою засобів механічного або іншого копіювання, іншого аналога власноручного підпису) за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідних аналогів власноручних підписів.

Стаття 12 ЗУ "Про електронну комерцію"

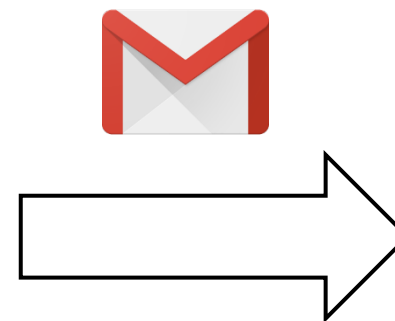

Роздрукований
документ з
підписом від
руки

Сканування

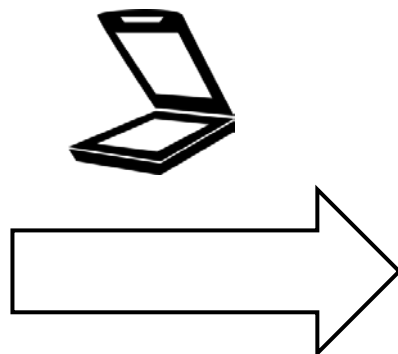

Відправка
електронною
поштою

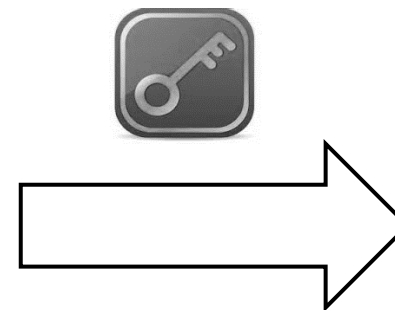

Роздрукований документ з підписом від руки

Сканування

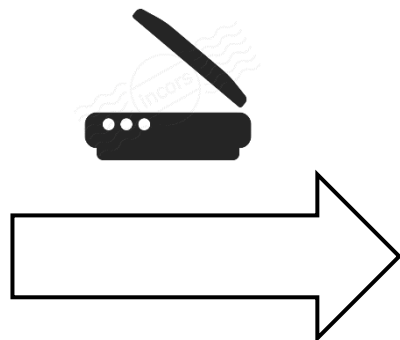

Накладення електронного підпису

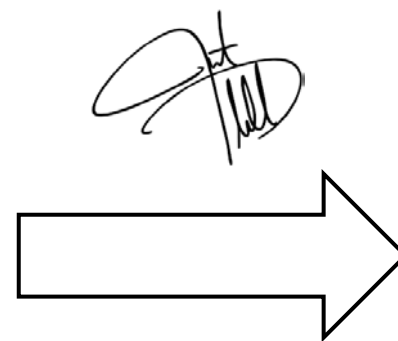

Роздрукований
документ з
підписом від
руки

Копіювання

Завірення
копії підписом
керівника

Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.

Якщо сторони домовились укласти у письмовій формі договір, щодо якого законом не встановлена письмова форма, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами.

Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого законом не вимагається нотаріальне посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.

ст. 639 ЦК України

Якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому цієї форми, навіть якщо законом ця форма для даного виду договорів не вимагалася.

Якщо сторони домовилися укласти договір **за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем**, він вважається укладеним у письмовій формі.

Якщо сторони домовились укласти у письмовій формі договір, щодо якого законом не встановлена письмова форма, такий договір є укладеним з моменту його підписання сторонами.

Якщо сторони домовилися про нотаріальне посвідчення договору, щодо якого законом не вимагається нотаріальне посвідчення, такий договір є укладеним з моменту його нотаріального посвідчення.

ст. 639 ЦК України

інформаційна (автоматизована) система – організаційно-технічна система, в якій реалізується технологія обробки інформації з використанням технічних і програмних засобів.

телекомунікаційна система – сукупність технічних і програмних засобів, призначених для обміну інформацією шляхом передавання, випромінювання або приймання її у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб.

інформаційно-телекомунікаційна система – сукупність інформаційних та телекомунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле.

ст. 1 ЗУ "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах"

обробка інформації в системі – виконання однієї або кількох операцій, зокрема: збирання, введення, записування, перетворення, зчитування, зберігання, знищення, реєстрації, приймання, отримання, передавання, які здійснюються в системі за допомогою технічних і програмних засобів.

інформаційно-телекомунікаційна система – сукупність інформаційних та телекомунікаційних систем, які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле.

ст. 1 ЗУ "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах"

Якщо сторони домовилися укласти договір за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, він вважається укладеним у письмовій формі.

ст. 639 ЦК України

Якщо сторони домовилися укласти договір **за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем**, він вважається укладеним у письмовій формі.

ст. 639 ЦК України

Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в **одному** або кількох документах **(у тому числі електронних)**, у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони.

ст. 207 ЦК України

Недодержання сторонами письмової форми правочину, яка встановлена законом, **не має наслідком його недійсність**, крім випадків, встановлених законом.

Заперечення однією із сторін факту вчинення правочину або оспорювання окремих його частин може доводитися письмовими доказами, **засобами аудіо-, відеозапису та іншими доказами**. Рішення суду не може ґрунтуватися на свідченнях свідків.

Ст. 218 ЦК України

Електронні документи (повідомлення), пов'язані з електронним правочином, можуть бути подані як докази сторонами та іншими особами, які беруть участь у судовому розгляді справи.

Докази, подані в електронній формі та/або у формі паперових копій електронних повідомлень, вважаються письмовими доказами згідно із статтею 64 Цивільного процесуального кодексу України, статтею 36 Господарського процесуального кодексу України та статтею 79 Кодексу адміністративного судочинства України.

Письмовими доказами є документи **(у тому числі електронні документи)**, акти, листи, телеграми, будь-які інші письмові записи, що містять в собі відомості про обставини, які мають значення для справи.

Ст. 11 ЗУ "Про електронну комерцію" та ст. 79 КАС України

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

Електронна копія електронного документа засвідчується у порядку, встановленому законом.

Копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене в порядку, встановленому законодавством.

Статті 5 та 7 ЗУ "Про електронні документи та електронний документообіг"

ПОРЯДОК засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу

1. Цей Порядок визначає умови та вимоги до процедури засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у такому значенні:

послуга фіксування часу - процедура засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу шляхом додання до нього або логічного поєднання з ним позначки часу,

позначка часу - сукупність електронних даних, створена за допомогою технічних засобів та засвідчена електронним цифровим підписом центру сертифікації ключів, яка підтверджує наявність електронного документа (електронних даних) на певний момент часу.

Інші терміни застосовуються у значенні, наведеному у [Законах України "Про електронний цифровий підпис", "Про електронні документи та електронний документообіг"](#), інших нормативно-правових актах.

3. Надання послуги фіксування часу включає:

реєстрацію звернень, на підставі яких формується позначка часу,

формування позначки часу за допомогою особистого ключа центру сертифікації,

передачу користувачеві послуги фіксування часу сформованої позначки часу,

реєстрацію та збереження позначки часу, переданої користувачеві послуги фіксування часу.

4. Час, який використовується в позначці часу, встановлюється акредитованим центром сертифікації ключів та центром сертифікації ключів за київським часом на момент її формування та синхронізований із Всесвітнім координованим часом (UTC) з точністю до однієї секунди.

Акредитовані центри сертифікації ключів та центри сертифікації ключів отримують послугу з постачання передачі сигналів точного часу для формування та проведення перевірки позначки часу, надання якої забезпечується центральним засвідчувальним органом.

Порядок синхронізації часу із Всесвітнім координованим часом (UTC) розробляється акредитованим центром сертифікації ключів або центром сертифікації ключів та погоджується з центральним засвідчувальним органом.

(пункт 4 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 27.05.2013 р. N 371)

5. У процесі фіксування часу позначка часу додається або логічно поєднується з електронними даними таким чином, щоб була виключена можливість вносити до них зміни із збереженням позначки часу після надання послуги фіксування часу.

6. Послуги фіксування часу надаються акредитованими центрами сертифікації ключів та центрами сертифікації ключів на договірних засадах.

(пункт 6 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 27.05.2013 р. N 371)

7. Акредитовані центри сертифікації ключів надають послуги фіксування часу згідно з вимогами, які встановлюються Мін'юстом та Адміністрацією Держспецзв'язку, за допомогою особистого ключа, відповідний якому відкритий ключ засвідчено в центральному засвідчувальному органі або засвідчувальному центрі.

Прошу задавати Ваші питання в рамках дискусії